

Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандарына арналған «Қосымша білім берудегі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды дамыту» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ереже

1. Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандарына арналған «Қосымша білім берудегі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды дамыту» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға қосымша білім беруді дамытуға және әрі қарай жетілдіруге қатысты сұрақтарды қамтиды, педагогтердің теориялық, практикалық білімдерін жаңартуды және кәсіби дағдыларын кеңейтуді, оларға әдістемелік көмек көрсетуді қарастырады.

2. Бағдарлама Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК педагогтердің кәсіби қиындықтары мен қажеттіліктерін сауалнама жүргізу арқылы диагностикалау, сондай-ақ қолданыстағы талаптардың өзгеруі немесе жаңа талаптардың пайда болуы негізінде Қазақстан Республикасының заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерін талдау жолымен әзірленді:

3. Біліктілікті арттыру Курсының (бұдан әрі – Курс) ұзақтығы 80 сағатты құрайды. Сабақ кестесін құрастыру барысында ғылымның және педагогикалық технологиялардың жаңалықтары ескеріле отырып, оқу-тақырыптық жоспарға өзгеріс енгізуге болады.

4. Білім беру үдерісі оқытудың интерактивті формалары арқылы жүзеге асырылады: дәріс, практикалық сабақ, шығармашылық шеберхана, шеберлік сынып, тренинг, жоба қорғау.

5. Бағдарлама ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға білім беруді іске асыратын қосымша білім беру ұйымдары педагогтерінің кәсіби және педагогикалық шеберліктерін жетілдіруге бағытталған.

6. Бағдарлама жинақталған тәжірибесін қорытындылаған, жаңашылдық тұрғысынан өз қызметін талдаған және зерттелген тәжірибеге сүйене отырып, педагогикалық қызметтің вариативті моделін құра алатын педагогтермен тікелей қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді.

7. Бағдарлама оқыту бағдарламаларын жүргізу әдістемесін, жаңа технологияларды дамыту мен жетілдіруге, тыңдаушылардың қосымша білім беру қызметіне қызығушылығын арттыруға ықпал етеді. Осы саладағы педагогтер мен мамандардың маңызды міндеті - балалардың максималды дамуы үшін қолайлы жағдайлар жасау. Бағдарлама ұжымдық жұмыстың жаңа түрлерін, инновациялық педагогикалық технологияларды ашады.

2-тарау. Глоссарий

8. Бағдарламада пайдаланылатын ұғымдар:

1) біріктірілген оқыту – дене және (немесе) психикалық кемшіліктері бар адамдарды және мұндай кемшіліктері жоқ адамдарды арнайы құралдар мен әдістерді пайдалана отырып және педагог-мамандардың қатысуымен бірлесіп оқыту;

2) ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар – дамудың шектеулі мүмкіндіктері – естудің, көрудің, сөйлеудің бұзылуы; мінез-құлық және эмоциялық проблемалар, денсаулық жағдайы салдарынан білім алуда тұрақты қиындықтарға тап болған балалар;

3) инклюзия – қабілетіне сәйкес келетін білім беру бағдарламасының көмегімен әрбір оқушыны оқу үдерісіне тарту;

4) түзету – баланың дамуы мен мінез-құлқындағы кемшіліктерді түзетуге бағытталған педагогикалық және емдік шаралар жиынтығы.

3-тарау. Бағдарламаның тақырыптары

9. Теориялық және практикалық академиялық сағаттар саны көрсетілген бағдарламаның тақырыптары:

1) нормативтік құқықтық модуль – 6 сағат (4 – теория, 2 – практика).

Кіріспе. «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын және «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі – 2 сағат (2 – теория).

Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметтерін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздері. Білім беру ұйымдарында жемқорлыққа қарсы күрес шаралары – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

2) психологиялық-педагогикалық модуль – 12 часов (6 – теория, 6 – практика).

Балаларға қосымша білім беру ұйымдарындағы білім беру үдерісінің психологиялық-педагогикалық аспектілері – 2 часа (2 – теория).

Бала жағдайының психологиялық-педагогикалық диагностикасы – 2 часа (2 - практика).

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың эмоциялық саласы мен ерік қасиеттерінің ерекшеліктері – 2 часа (2 – практика).

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың тұлғасын дамыту – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Қосымша білім беруде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтік қалыптастыруға ықпал ететін педагогикалық құралдар – 2 часа (2 – теория).

3) теориялық-технологиялық модуль – 16 часов (12 – теория, 4 – практика).

«Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын, «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайында өскелең ұрпақтың бойында рухани-адамгершілік құндылықтарды тәрбиелеудің өзекті мәселелері – 4 часа (4 – теория).

Қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға адамгершілік-эстетикалық тәрбие беру – 6 часов (4 – теория, 2 – практика).

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтік оңалту бойынша қосымша білім беруді ұйымдастыру – 6 часов (4 – теория, 2 – практика).

4) практикаға бағдарланған модуль – 46 часа (12 – теория, 34 – практика).

Шығармашылық оңалту – ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қоғамдағы бейімделу жолы – 10 часов (2 – теория, 8 – практика).

Пәндік-практикалық қызмет арқылы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың шығармашылық әлеуетін ашу – 10 часов (2 – теория, 8 – практика).

Қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың экологиялық дүниетанымын тәрбиелеу технологиясы – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дене тәрбиесі – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қашықтықтан оқыту – 2 часа (2 – практика).

Әр түрлі жастағы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен ойын түрлерін ұйымдастыру – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Инклюзивті білім берудегі өзара әрекеттесу модельдері – 2 часа (2 – практика).

Әртүрлі категориядағы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтендіру үдерісіндегі педагогтің рөлі – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың шығармашылық қабілеттерін ашу бойынша оқыту мен тәрбиелеудің ұйымдастырушылық-педагогикалық аспектілері. Жоба қорғау – 4 часа (4 – практика).

Барлығы - 80 академиялық сағат: теория – 34, практика – 46.

4-тарау. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

10. Бағдарлама мақсаты: ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытатын педагогтер мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңғыртуға және кәсіби шеберліктерін жетілдіруге жағдай жасау.

11. Бағдарламаның міндеттері:

1) Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес бейіні бойынша педагогтар мен мамандар қызметінің мазмұнының басым бағыттарын анықтау;

2) қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды тәрбиелеу мен әлеуметтендірудің, адамгершілік-эстетикалық тәрбиелеудің әртүрлі түрлеріне кіріктірілген тәсілдерді енгізу;

3) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жасауда «ассистивті» (қосалқы) технологиялар мен құралдарды қолдану құзыреттілік деңгейін арттыру;

4) ғылым жетістіктерімен және жеке тұлғаны әлеуметтендірудің озық тәжірибелерімен, әрі қарай білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды адамгершілік және эстетикалық тәрбиемен таныстыру;

5) педагогтерге әдістемелік және практикалық көмек көрсету.

12. Біліктілікті арттыру курсының соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагог кадрларының білімдері жаңартылады және кәсіби құзыреттілік дағдылары жетілдіріледі.

Курс соңында тыңдаушылар:

1) біледі:

ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздерін;

балаларға қосымша білім беру ұйымдарындағы білім беру процесінің психологиялық-педагогикалық аспектілерін;

қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтік оңалту бойынша заманауи әдістемесін;

пәндік-практикалық қызмет арқылы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың шығармашылық әлеуетін ашу әдістерін;

қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дүниетанымын тәрбиелеу технологияларын;

2) меңгереді:

ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың арнайы (түзету) оқыту жағдайында оқу процесін жобалау;

балалардың білім алу қажеттіліктеріне жауап беретін интерактивті түзету-дамыту ортасын ұйымдастыру;

3) дағдыланады:

ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жасаудағы инновациялық технологиялар.

5-тарау. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

13. Бағдарламаның құрылымы:

- 1) жалпы ережелер;
- 2) глоссарий;
- 3) бағдарлама тақырыбы;
- 4) бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері;
- 5) бағдарламаның құрылымы мен мазмұны;
- 6) оқу процесін ұйымдастыру;
- 7) бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету;
- 8) оқыту нәтижелерін бағалау;
- 9) курстан кейінгі қолдау көрсету;
- 10) негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі.

14. Бағдарламаның мазмұны 4 (төрт) негізгі модульден тұрады:

- 1) нормативтік құқықтық;
- 2) психологиялық-педагогикалық;
- 3) теориялық-технологиялық;
- 4) практикаға бағдарланған.

15. Нормативтік құқықтық модуль балаларға қосымша білім берудің заңнамалық, нормативтік құқықтық базасының жаңаруы, қазақстандық білімнің жаңғыруы бойынша сұрақтарды ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі;

2) ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарының қызметін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздерін, білім беру ұйымдарындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес шаралары;

16. Психологиялық-педагогикалық модуль ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға тәрбие берудің психологиялық-педагогикалық аспектілері туралы білімді жетілдіруді, жас ерекшеліктерін ескере отырып, білім алушының тұлғалық дамуын, педагогикалық ұжымдағы тұлғааралық қарым-қатынас сұрақтарын қарастырады.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) балаларға қосымша білім беру ұйымдарындағы білім беру үдерісінің психологиялық-педагогикалық аспектілері;

2) бала жағдайының психологиялық-педагогикалық диагностикасы;

3) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың эмоциялық саласы мен ерік қасиеттерінің ерекшеліктері;

4) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың тұлғасын дамыту;
5) қосымша білім беруде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтік қалыптастыруға ықпал ететін педагогикалық құралдар.

17. Теориялық-технологиялық модуль жаңа педагогикалық, жобалық және зерттеу технологияларын, қосымша білім берудің мазмұны мен нысандарын, оларды қолдану ерекшеліктерін, негізгі күтілетін нәтижелерді ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын, «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайында өскелең ұрпақтың бойында рухани-адамгершілік құндылықтарды тәрбиелеудің өзекті мәселелері;

2) қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға адамгершілік-эстетикалық тәрбие беру;

3) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтік оналту бойынша қосымша білім беруді ұйымдастыру.

18. Курстың практикаға бағдарланған модулі практикаға бағдарланған білім беруге көшу жағдайында педагогикалық қызметті жетілдіруге, тәжірибелік сабақтар барысында меңгерілуі және инновациялық жобаларды іске асыруға ықпал етеді.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) шығармашылық оналту - қоғамда ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қоғамдағы бейімделу жолы;

2) пәндік-практикалық қызмет арқылы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың шығармашылық әлеуетін ашу;

3) қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың экологиялық дүниетанымын тәрбиелеу технологиясы;

4) қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дене тәрбиесі;

5) қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қашықтықтан оқыту;

6) әр түрлі жастағы ерекше қажеттіліктері бар балалармен ойын түрлерін ұйымдастыру;

7) инклюзивті білім берудегі өзара әрекеттесу модельдері;

8) әртүрлі категориядағы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтендіру үдерісіндегі педагогтің рөлі;

9) ерекше білім беруге қажеттілігі бар балалардың шығармашылық қабілеттерін ашу бойынша оқыту мен тәрбиелеудің ұйымдастырушылық-педагогикалық аспектілері.

6-тарау. Білім беру процесін ұйымдастыру

19. Оқу процесін ұйымдастыру сабақтарды дәрісханалық және қашықтық нысандарында, сондай-ақ, тыңдаушылардың өз бетінше жұмыс жасауын қарастырады.

20. Бағдарлама педагогтердің шығармашылығын таныту үшін дәстүрлі және инновациялық тәсілдерді қолдана отырып, қажетті жағдай жасайды.

Бағдарлама заманауи талаптарға сәйкес балаларға экологиялық қосымша білім беру қызметін және даму үдерісін заңнамалық және нормативтік құқықтық, ғылыми-зерттеу, бағдарламалық-әдістемелік, практикалық қамтамасыз етуге және Қазақстан Республикасының қосымша білім беру сапасын жетілдіру бойынша мақсаттылық, тұтастық және әрекеттердің жүйелілігін қамтамасыз етуге бағытталған теориялық және практикалық сабақтарды қамтиды.

21. Оқу процесі оқытудың интерактивті әдістері арқылы жүзеге асырылады: пікірсайыстар, тренингтер, бейнефильмдерді талқылау, мәселелерді бірге шешу, жобаларды қорғау.

22. Курс тыңдаушыларының мақсатты тобы: меншік нысанына және ведомстволық бағыныстылығына қарамастан балаларға экологиялық-биологиялық қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандары.

7-тарау. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

23. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету – бұл Бағдарламаның модульдері бойынша қажетті барлық оқу-әдістемелік құжаттардың және материалдардың көмегімен қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандарын оқытуды ұйымдастыру және оны іске асыру үшін қажетті жиынтық.

24. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету мынадай материалдарды қамтиды.
оқу-әдістемелік құралдар;
тренер/оқытушы/тьютор, тыңдаушыға арналған әдістемелік ұсынымдар;
дәріс конспектісі;
практикалық сабақтар бойынша құралдар;
білуін, меңгеруін, дағдысын бақылау материалдары;
гlossарий (анықтамалық, сөздік);
таныстырылым және үлестірмелі материалдар;
практикалық сабақтың әдістемелік материалдары;
аудио, бейне және мультимедиялық материалдар;
негізгі, қосымша әдебиеттер ретінде тыңдаушыларға ұсынылатын оқу әдебиеттерінің тізімдері.

Оқу-әдістемелік кешендер басылымдық (кітаптар, кітапшалар) нұсқасында, электронды түрінде де қолданылуы мүмкін.

25. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету Бағдарламаның модульдері бойынша іске асырылады:

1) нормативтік құқықтық модуль – Қазақстан Республикасының білім мәселелері бойынша заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілерімен;

2) психологиялық-педагогикалық модуль – электрондық оқыту ресурстарымен (аудио, бейне материалдары, анимация және кескінмен сипаттау), тренингтің, практикалық сабақтың әдістемелік материалдарымен;

3) теориялық-технологиялық модуль – оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру бойынша бағдарламалармен, білім мазмұнын жаңарту бойынша әдістемелік ұсынымдармен, оқу-әдістемелік құралдарымен, оқу-анықтамалық (гlossарий, анықтамалық, сөздік және басқа) материалдарымен;

4) практикаға бағдарланған модуль – заманауи оқу-әдістемелік кешендердің, практикалық сабақтардың, шеберлік сыныптардың, тренингтердің, таныстырылым материалдарының әзірлемелерімен;

5) әр модуль – басылып шыққан немесе электронды нұсқадағы дәрістердің конспектілерімен.

8-тарау. Оқыту нәтижелерін бағалау

26. Курс соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңарту, толықтыру және кәсіби құзыреттілігінің дағдыларын жетілдіру қарастырылады.

27. Білім беру үдерісінің соңында тыңдаушылардың білімдерін бақылау және бағалау үшін (таңдау бойынша):

1) жобаны таныстыру;

2) қорытынды тестілеу.

28. Курстың қорытындысы бойынша тест тапсырмалары білімге қатысты сұрақтарды қамтиды:

1) білім беру жүйесіндегі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерді;

2) қосымша білім беру ұйымдарын басқаруға заманауи тәсілдерді;

3) шығармашылық қызмет үдерісінде психологиялық-педагогикалық аспектілерді;

4) оқытудың инновациялық технологиялары мен әдістерін білуге тест тапсырмаларын өткізу.

29. Курстың қорытындысы бойынша жобаның таныстырылымы зерттеу жұмыстарын жеке немесе зерттелген модульдер тобында қорғауды қамтамасыз етеді.

30. Курсты іске асырудың қорытындысы бойынша бақылау жұмысын бағалау өлшемдері:

«Сынақ» (тест: 50 пайыз және одан жоғары) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінеді, тапсырманы орындау үшін білімдерін қолданады, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар және тағы басқа) талдайды және жинақтайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын бағалайды.

«Сынақтан өтпейді» (тест: 50 пайыздан төмен) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын жеткіліксіз біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінбейді, тапсырманы орындау үшін білімдерін қолданбайды, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар және тағы басқа) талдай алмайды және жинақтай алмайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын төмен бағалайды.

9-тарау. Курстан кейінгі қолдау көрсету

31. Педагогтің жеке міндеттерін шешуге бағдарланған Курстан кейінгі қолдау көрсету келесі элементтерден тұрады: өзін анықтауы, құзыреттілігінің өзектілігі, кері байланыс, үздіксіздік. Курстан кейінгі кезең толық жасалған рефлексияны, курстан соң олардың іске асыратын қызметі туралы шығармашылық есебін болжайды.

32. Курстан кейінгі қолдау көрсетуде педагогтің қызметіне келесі нысандар қолданылады:

1) кәсіби дамуының нәтижелері;

2) педагог курс өткен соң бірінші күнтізбелік жыл ішінде үштен кем емес өзіндік жұмысын ұйымдастыру және өткізу;

3) Курста өткен және алған білімін, біліктілігін, дағдыларын жұмыс тәжірибесінде қолданатын педагогтерді тәжірибе алмасу бойынша іс-шараларға қатысуға тарту, олардың іс-тәжірибесін көпшілік алдында мойындау;

4) Курс бағдарламасына түзету енгізу.

33. Педагогтің қызметіне Курстан кейінгі қолдау көрсету мониторингі үш жыл бойы жылына бір рет сырттай немесе қашықтан өткізу нысанында өткізіледі.

34. Курстан соң әр тыңдаушы кәсіби дамуының жеке жоспарын даярлайды және курс ұйымдастырушыларына шығармашылық есебін жібереді.

10-тарау. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

35. Курстың оқу үдерісін жүргізу барысында қолданылған негізгі және қосымша әдебиеттер:

1) Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері – ҚР БҒМ «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Нұр-Сұлтан қаласы, 2019 ж.;

2) «Қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың шығармашылық дамуы» әдістемелік нұсқаулығы – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы», РМҚК Астана, 2018 ж.

3) «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы тәрбиенің тұжырымдамалық негіздері, 2019 ж.;

4) «Сөйлеу дамуының диагностикасында инклюзивті педагогикалық технологияларды қолдану», А. Баталов, 2010 ж.;

5) «Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дамуын түзету» оқу-әдістемелік құрал, Т. Варенова, 2012 ж.;

6) «Жаппай мектептерде ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланы психологиялық, педагогикалық қолдау», Н. Голиков, 2006 ж.;

7) «Оқу мүмкіндіктері төмен оқушыларды түзете-дамыта оқытудың педагогикалық технологиялары», В. Патракеев, «Перспектива», 2013 ж.;

8) «Өзгермелі әлемдегі арнайы білім», Н. Малофеев, оқу құралы, «Просвещение», 2009 ж..

Образовательная программа курса повышения квалификации «Развитие детей с особыми образовательными потребностями в дополнительном образовании» для педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей

Глава 1. Общие положения

1. Образовательная программа курса повышения квалификации «Развитие детей с особыми образовательными потребностями в дополнительном образовании» для педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей (далее – Программа), включает в себя круг вопросов, касающихся развития и дальнейшего совершенствования дополнительного образования детей с особыми образовательными потребностями, предусматривает обновление теоретических, практических знаний и расширение профессиональных навыков педагогов, оказание им методической помощи.

2. Программа разработана РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» Министерства образования и науки Республики Казахстан на основе диагностики путем анкетирования профессиональных затруднений и потребностей педагогов, также анализа законодательных и нормативных правовых актов Республики Казахстан на предмет изменения действующих или появления новых требований:

3. Продолжительность Курса повышения квалификации (далее – Курс) составляет 80 часов. При составлении расписания занятий допускаются изменения в тематике Программы с учетом обновлений науки и педагогических технологий.

4. Образовательный процесс Курса включает интерактивные формы обучения: лекция, практическое занятие, творческая мастерская, мастер-класс, работа в малых группах, круглый стол, конференция, тренинг, защита проектов.

5. Программа направлена на совершенствование профессионального и педагогического мастерства педагогов организаций дополнительного образования, осуществляющих образование с детьми с особыми образовательными потребностями.

6. Программа позволяет напрямую взаимодействовать с педагогами, обобщившими накопленный опыт, проанализировавшими свою деятельность с точки зрения инновационности и на основе изученного опыта спроектировать вариативную модель педагогической деятельности.

7. Программа способствует развитию и совершенствованию методики ведения обучающих программ, повышению интереса слушателей к

деятельности дополнительного образования. Важной задачей педагогов и специалистов по профилю является создание благоприятных условий для максимального развития детей. Программа раскрывает новые формы коллективной работы, инновационные педагогические технологии.

Глава 2. Глоссарий

8. Понятия, используемые в Программе:

1) интегрированное обучение – совместное обучение лиц, имеющих физические и (или) психические недостатки, и лиц, не имеющих таких недостатков, с использованием специальных средств и методов и при участии педагогов-специалистов;

2) дети с особыми образовательными потребностями – дети, испытывающие постоянные трудности в получении образования вследствие ограниченных возможностей развития – нарушения слуха, зрения, речи, поведенческих и эмоциональных проблем;

3) инклюзия – вовлечение в процесс каждого ученика с помощью образовательной программы, которая соответствует его способностям;

4) коррекция – совокупность педагогических и лечебных мер, направленных на исправление недостатков в развитии и поведении ребенка.

Глава 3. Тематика Программы

9. Тематика Программы с указанием количества теоретических и практических академических часов:

1) нормативный правовой модуль – 6 часов (4 – теория, 2 - практика).

Введение. Дополнительное образование детей в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития – 2 часа (2 - теория).

Законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей. Антикоррупционные меры в организациях образования – 4 часа (2 – теория, 2 - практика).

2) психолого-педагогический модуль – 12 часов (6 – теория, 6 – практика).

Психолого-педагогические аспекты образовательного процесса в организациях дополнительного образования детей – 2 часа (2 – теория).

Психолого-педагогическая диагностика состояния ребенка – 2 часа (2 - практика).

Особенности эмоциональной сферы и волевых качеств личности детей с особыми образовательными потребностями – 2 часа (2 - практика).

Развитие личности детей с особыми образовательными потребностями – 4 часа (2 – теория, 2 - практика).

Педагогические средства, способствующие социальному становлению детей с особыми образовательными потребностями в дополнительном образовании – 2 часа (2 – теория).

3) теоретико-технологический модуль – 16 часов (12 – теория, 4 – практика).

Актуальные вопросы воспитания духовно-нравственных ценностей подрастающего поколения в условиях реализации общенациональной идеи «Мәңгілік ел», программы «Рухани Жаңғыру» – 4 часа (4 – теория).

Нравственно-эстетическое воспитание детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования – 6 часов (4 – теория, 2 - практика).

Организация дополнительного образования по социальной реабилитации детей с особыми образовательными потребностями – 6 часов (4 – теория, 2 - практика).

4) Практико-ориентированный модуль – 46 часа (12 – теория, 34 – практика).

Творческая реабилитация как путь адаптации детей с особыми образовательными потребностями в обществе – 10 часов (2 – теория, 8 - практика).

Раскрытие творческого потенциала детей с особыми образовательными потребностями через предметно-практическую деятельность – 10 часов (2 – теория, 8 - практика).

Технологии воспитания экологического мировоззрения у детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования – 6 часов (2 – теория, 4 - практика).

Физическое воспитание детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования – 4 часа (2 – теория, 2 - практика).

Дистанционное обучение детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования – 2 часа (2 - практика).

Организация игровой деятельности с детьми разного возраста с особыми образовательными потребностями – 4 часа (2 – теория, 2 - практика).

Модели взаимодействия в инклюзивном образовании – 2 часа (2 - практика).

Роль педагогов в процессе социализации детей различных категорий с особыми образовательными потребностями – 4 часа (2 – теория, 2 - практика).

Организационно-педагогические аспекты обучения и воспитания детей с особыми образовательными потребностями по раскрытию их творческих способностей.

Защита проектов – 4 часа (4 - практика).

Всего – 80 академических часов: теория – 34, практика – 46.

Глава 4. Цель, задачи и ожидаемые результаты Программы

10. Цель Программы – совершенствование профессиональных компетентностей педагогов и специалистов по профилю, формирование их личностно-мотивационной, когнитивной и практической подготовки в условиях специального (коррекционного) образования.

11. Для достижения цели Программы определены следующие задачи:

1) ознакомление слушателей с обновлениями в законодательных и нормативных правовых актах системы дополнительного образования, определение приоритетных направлений содержания деятельности педагогов и специалистов по профилю в соответствии с Государственной программой развития образования в РК на 2011-2020 гг.;

2) внедрение интегрированных подходов к различным видам воспитания и социализации личности, нравственно-эстетического воспитания детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования;

3) повышение компетентностного уровня по использованию «ассистивных» (вспомогательных) технологий и средств в работе с детьми с особыми образовательными потребностями;

4) ознакомление с достижениями науки и лучшим опытом социализации личности, нравственно-эстетического воспитания детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования;

5) оказание методической и практической помощи педагогам.

12. По завершении Курса у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, будут обновлены знания и совершенствованы навыки профессиональной компетентности.

По завершении Курса слушатели:

1) знают:

законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих программы дополнительного образования детей с особыми образовательными потребностями;

психолого-педагогические аспекты образовательного процесса в организациях дополнительного образования детей;

современные методики по социальной реабилитации детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования;

методы раскрытия творческого потенциала детей с особыми образовательными потребностями через предметно-практическую деятельность;

технологии воспитания мировоззрения детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования.

2) умеют:

проектировать процесс обучения детей, имеющих ограниченные возможности, в условиях специального (коррекционного) образования;

организовывать интерактивную коррекционно-развивающую среду, отвечающую образовательным потребностям детей.

3) владеют:

инновационными технологиями в работе с детьми с особыми образовательными потребностями.

Глава 5. Структура и содержание Программы

13. Структура Программы входят:

1) общие положения;

2) глоссарий;

3) тематика Программы;

4) цель, задачи и ожидаемые результаты Программы;

5) структура и содержание Программы;

6) организация учебного процесса;

7) учебно-методическое обеспечение Программы;

8) оценивание результатов обучения;

9) посткурсовое сопровождение;

10) список основной и дополнительной литературы.

14. Содержание Программы состоит из четырех модулей:

1) нормативный правовой;

2) психолого-педагогический;

3) теоретико-технологический;

4) практико-ориентированный.

15. Нормативный правовой модуль раскрывает вопросы обновления законодательной, нормативной правовой базы дополнительного образования детей, направления модернизации казахстанского образования.

Примерные темы модуля:

1) дополнительное образование для детей с особыми образовательными потребностями в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития;

2) законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций образования, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей с особыми образовательными потребностями, антикоррупционные меры в организациях образования.

16. Психолого-педагогический модуль предполагает совершенствование знаний о психолого-педагогических аспектах воспитания детей с особыми образовательными потребностями, развития личности обучающегося с учетом

возрастных особенностей, рассматривает проблемы межличностного общения в педагогическом коллективе и преодоление межличностных конфликтов.

Примерные темы модуля:

- 1) психолого-педагогические аспекты образовательного процесса в организациях дополнительного образования детей;
- 2) психолого-педагогическая диагностика состояния ребенка;
- 3) особенности эмоциональной сферы и волевых качеств личности детей с особыми образовательными потребностями;
- 4) развитие личности детей с особыми образовательными потребностями;
- 5) педагогические средства, способствующие социальному становлению детей с особыми образовательными потребностями в дополнительном образовании.

17. Теоретико-технологический модуль раскрывает новые педагогические, проектные и исследовательские технологии, содержание и формы дополнительного образования, особенности их применения, основные ожидаемые результаты.

Примерные темы модуля:

- 1) актуальные вопросы воспитания духовно-нравственных ценностей подрастающего поколения в условиях реализации общенациональной идеи «Мәңгілік ел», программы «Рухани Жаңғыру»;
- 2) нравственно-эстетическое воспитание детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования;
- 3) организация дополнительного образования по социальной реабилитации детей с особыми образовательными потребностями.

18. Практико-ориентированный модуль способствует совершенствованию педагогической деятельности в условиях перехода к практико-ориентированному образованию, реализации инновационных проектов, освоение которых возможно в ходе практических занятий.

Примерные темы модуля:

- 1) творческая реабилитация как путь адаптации детей с особыми образовательными потребностями в обществе;
- 2) раскрытие творческого потенциала детей с особыми образовательными потребностями через предметно-практическую деятельность;
- 3) технологии воспитания экологического мировоззрения у детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования;
- 4) физическое воспитание детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования;
- 5) дистанционное обучение детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования;
- 6) организация игровой деятельности с детьми разного возраста с особыми образовательными возрастными;
- 7) модели взаимодействия в инклюзивном образовании;

8) роль педагогов в процессе социализации детей различных категорий с особыми образовательными потребностями;

9) организационно-педагогические аспекты обучения и воспитания детей с особыми образовательными потребностями по раскрытию их творческих способностей.

Глава 6. Организация учебного процесса

19. Организация учебного процесса предусматривает проведение занятий в аудиторной и дистанционной формах, а также самостоятельную работу слушателя.

20. Программа предоставляет необходимые условия для проявления творчества педагогов с применением традиционных и инновационных методов.

Программа включает теоретические и практические занятия по законодательному и нормативному правовому, научно-исследовательскому, программно-методическому, практическому обеспечению процесса функционирования и развития дополнительного образования детей и призван обеспечить целенаправленность, целостность и системность действий по совершенствованию качества дополнительного образования Республики Казахстан в соответствии с современными требованиями.

21. Образовательный процесс включает интерактивные методы обучения: дискуссии, тренинги, обсуждение видефильмов, совместное решение вопросов, защиту проектов.

22. Целевая группа слушателей Курса: педагоги и специалисты по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования с детьми с особыми образовательными потребностями независимо от ведомственной принадлежности и формы собственности.

Глава 7. Учебно-методическое обеспечение Программы

23. Учебно-методическое обеспечение – это совокупность всех учебно-методических документов и материалов по модулям Программы, необходимых для организации и осуществления с их помощью обучения педагогов и специалистов по профилю организаций дополнительного образования.

24. Учебно-методическое обеспечение содержит следующие материалы:
учебно-методические пособия;
методические рекомендации для тренера/преподавателя/тьютора, слушателя;
конспекты лекций;
пособия по практическим занятиям;

материалы контроля знаний, умений, навыков;
гlossарий (справочник, словарь);
презентационные и раздаточные материалы;
методические материалы практических занятий;
аудио, видео и мультимедийные материалы;
список учебной литературы, рекомендуемой слушателям в качестве основной и дополнительной литературы.

Учебно-методические комплексы могут использоваться как на бумажных носителях (книги, брошюры), так и в электронном виде.

25. Учебно-методическое обеспечение осуществляется по модулям Программы:

1) нормативный правовой модуль – законодательными и нормативными правовыми актами Республики Казахстан по вопросам образования;

2) психолого - педагогический модуль – электронными образовательными ресурсами (аудио, видеоматериалы, анимации и иллюстрации), методическими материалами тренингов, практических занятий;

3) теоретико-технологический модуль – программами по организации воспитательной работы, методическими рекомендациями по обновлению содержания образования, учебно-методическими пособиями, справочными материалами (гlossарий, справочник, словарь);

4) практико-ориентированный модуль – разработками современных учебно-методических комплексов, практических занятий, мастер-классов, тренингов, презентационных материалов;

5) каждый модуль – конспектами лекций в печатном или электронном вариантах.

Глава 8. Оценивание результатов обучения

26. По завершении Курса предусматривается у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей обновление знаний и совершенствование навыки профессиональной компетентности.

27. По завершении образовательного процесса с целью контроля и оценки знаний слушателей проводятся (по выбору):

1) презентация проекта;

2) итоговое тестирование.

28. Тестовые задания по итогам Курса включают вопросы на знание:

1) законодательных и нормативных правовых актов системы образования;

2) современных подходов к управлению организацией дополнительного образования;

3) психолого-педагогических аспектов в процессе творческой деятельности;

4) инновационных технологий и методов обучения.

29. Презентация проекта по итогам Курса предусматривает защиту исследовательской работы индивидуально или в группе по изученным модулям.

30. Критерии оценки контрольной работы по итогам реализации Курса.

«Зачет» (тест: 50 процентов и выше) – педагог и специалист по профилю знает проблемную область выполненного задания, понимает первопричины решаемой проблемы, применяет знание для выполнения задания, анализирует и синтезирует подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

«Незачет» (тест: ниже 50 процентов) – педагог и специалист по профилю недостаточно знает проблемную область выполненного задания, не понимает первопричины решаемой проблемы, не применяет знание для выполнения задания, не умеет анализировать и синтезировать подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, низко оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

Глава 9. Посткурсовое сопровождение

31. Посткурсовое сопровождение ориентировано на решение частных задач педагога, состоит из следующих элементов: самоопределение, актуальность компетентностей, обратная связь, непрерывность. Посткурсовой период предполагает полномасштабную рефлекссию, творческий отчет об осуществляемой им деятельности после Курса.

32. В посткурсовом сопровождении деятельности педагога используются следующие формы:

- 1) результаты профессионального развития;
- 2) организация и проведение в течение первого календарного года после прохождения Курса не менее трех самостоятельных работ педагогом;
- 3) привлечение педагогов, прошедших Курс и успешно применяющих полученные знания, умения, навыки на практике, к участию в мероприятиях по обмену опытом, публичное признание их опыта (публикации в средствах массовой информации);
- 4) корректировка Программы Курса.

33. Мониторинг посткурсового сопровождения деятельности педагога проводится в течение трех лет один раз в год заочно либо в дистанционной форме.

34. Каждый слушатель после Курса готовит индивидуальный план профессионального развития и направляет творческий отчет организаторам курса.

Глава 10. Список основной и дополнительной литературы

35. Список основной и дополнительной литературы, используемой в ходе проведения учебного процесса Курса:

1) Концептуальные подходы к развитию дополнительного образования детей в Республике Казахстан – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Нур-Султан, 2019 г.;

2) Методические рекомендации «Творческое развитие детей с особыми образовательными потребностями в условиях дополнительного образования» – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» МОН РК, Астана, 2018 г.

3) Концептуальные основы воспитания в условиях реализации программы «Рухани жаңғыру», 2019 г.;

4) «Использование инклюзивных педагогических технологий в диагностике речевого развития», А. Баталов, 2010 г.;

5) «Коррекция развития детей с особыми образовательными потребностями» учебно-методическое пособие, Т. Варенова, 2012 г.;

6) «Психолого-педагогическое сопровождение ребенка с особыми образовательными нуждами в условиях массовой школы», Н. Голиков, 2006 г.;

7) «Педагогические технологии коррекционно-развивающего обучения школьников со сниженными учебными возможностями», В. Патракеев, М. Изд. УЦ. «Перспектива», 2013 г.;

8) «Специальное образование в меняющемся мире», Н. Малофеев, учебное пособие, М. «Просвещение», 2009 г.;